

*Załącznik
do Uchwały nr
XXXIX/284/2024
Rady Powiatu Chełmińskiego
z dnia 27 lutego 2024 r.*

Powiatowy Program

Rozwoju Pieczy Zastępczej

na lata 2024 – 2026

Chełmno 2024

Spis treści:

1. Podstawa prawna	4
2. Wprowadzenie	4
2.1 Piecza zastępcza – prawne znaczenie.....	4
2.2 Deinstytucjonalizacja (polityki społecznej, usług społecznych).....	6
2.3 Deinstytucjonalizacja pieczy zastępczej.....	8
3. Realizacja Powiatowego Programu Pieczy Zastępczej w latach 2021-2023.....	8
4. Stan pieczy zastępczej w latach 2021 – 2023	13
5. Środki finansowe przeznaczone na instytucjonalną i rodzinną pieczę zastępczą w latach 2021 - 2023.....	14
6. Instytucje zlokalizowane w Powiecie Chełmińskim realizujące zadania w zakresie pomocy dziecku i rodzinie oraz pieczy zastępczej.....	15
6.1. Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie	15
6.2. Ośrodek Interwencji Kryzysowej	18
6.3. Gminne i Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej	19
6.4. Miejski Ośrodek Profilaktyki i Promocji Zdrowia Urzędu Miasta w Chełmnie.....	19
6.5. Świetlice Środowiskowe i Socjoterapeutyczne	20
6.6. Placówka Opiekuńczo-Wychowawcza: Dom nr 1 w Chełmnie, Dom nr 2 w Chełmnie, Dom nr 3 w Unisławiu.....	20
6.7. Placówka Opiekuńczo – Wychowawcza dla Dziewcząt prowadzona przez Zgromadzenie Sióstr Pasterek od Opatrzności Bożej w Pniewitem	20
6.8. Poradnia Pedagogiczno – Psychologiczna w Chełmnie i pedagodzy szkolni.....	20
6.9. Gminne i Miejski Zespół Interdyscyplinarny.....	21
6.10. Gminne i Miejska Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.....	22
6.11. Zespół Kuratorskiej Służby Sądowej przy Sądzie Rejonowym w Chełmnie.....	22
6.12. Organizacje pozarządowe	23
7. Plan rozwoju rodzinnej pieczy zastępczej i plan ograniczania liczby dzieci w instytucjonalnej pieczy zastępczej.....	23
7.1. Badania potrzeb i problemów lokalnego systemu pieczy zastępczej	25

7.2. Analiza wyników badań.....	32
7.3 Wnioski z przeprowadzonych badań.....	34
8. Cele programu	36
9. Harmonogram działań na lata 2024-2026	36
10. Konsultacje społeczne	36
11. Limit rodzin zastępczych zawodowych i rodzinnych domów dziecka	37
12. Monitoring i zakończenie	37
13. Bibliografia.....	37

***Rodziny zastępcze są bezpiecznymi oazami dla małych ludzi.
Ratują ich wyjątkowe światy.***

(z kampanii „Już jesteś”)

Magdalena Rózcza

1. Podstawa prawna programu:

Art. 180 pkt 1 ustawy z dnia 9 czerwca 2011r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2024r., poz. 177).

2. Wprowadzenie

Ostatnie zmiany ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej narzucają konieczność dokonania analizy możliwości deinstytucjonalizacji w tworzeniu i realizacji powiatowych programów rozwoju pieczy zastępczej z uwagi na zmieniony zapis wyżej przywołanego przepisu: „do zadań własnych powiatu należy opracowanie i realizacja 3-letnich programów dotyczących rozwoju pieczy zastępczej, zawierających między innymi plan rozwoju rodzinnej pieczy zastępczej, plan ograniczania liczby dzieci w instytucjonalnej pieczy zastępczej oraz limit rodzin zastępczych zawodowych na dany rok kalendarzowy (...)”. W 2017r. w Powiecie Chełmińskim przeprowadzono zmiany w pieczy instytucjonalnej: zamknięto 30 osobową Placówkę Opiekuncho – Wychowawczą a wychowankowie zamieszkali w nowo wybudowanych i wyposażonych domkach jednorodzinnych, w każdym nie więcej niż czternaścioro dzieci. Domki usytuowano w różnych lokalizacjach i dostosowano do potrzeb zamieszkałych w nich dzieci i młodzieży. Ta zmiana spowodowała, że nasi podopieczni zaczęli sami określać swoje nowe miejsce jako DOM, nie BIDUL czy PLACÓWKA. Domki nie posiadają już tablic określających instytucję, nie wyróżniają się spośród innych. Wówczas sytuację tą postrzegaliśmy jako krok w deinstytucjonalizację, w istnienie nowego i docelowego systemu pieczy zastępczej.

2.1 Piecza zastępcza – prawne znaczenie

Pieczka zastępcza to piecza nad dzieckiem przebywającym poza środowiskiem rodzinnym lub które ze względu na własne dobro nie może przebywać w tym środowisku.

Pieczą zastępczą jest roztaczana przez inne osoby niż rodzice lub przez specjalnie powołane do tego instytucje (w praktyce chodzi o rodziny zastępcze, lub te placówki opiekuńczo – wychowawcze, które sprawują ją całodobowo przez wszystkie dni w roku), ustanawiana w konsekwencji wydania orzeczenia przez sąd lub organ podlegający kontroli sądu.

Znaczenie słowa „pieczę” nie budzi wątpliwości. Pieczę to tyle, co dbanie, dbałość o kogoś, opiekowanie się kimś, troskliwość, staranie. Dla zrozumienia specyfiki pieczy zastępczej kluczowe znaczenie ma właściwe zrozumienie sensu użytego i w jej nazwie słowa „zastępcza”. Pieczę „zastępcza” zastępuje pieczę sprawowaną przez rodziców (tę pierwotną i naturalną) w tym przede wszystkim sensie, że trwa przez czas do tego konieczny. Ten czas może być długi (do przekroczenia przez dziecko progu dorosłości), ale podlega okresowo weryfikacji co do zasadności kontynuacji pieczy (czy dziecko może powrócić do rodziców, czy też nadal nie ma takiej możliwości).

Pieczę zastępcza sprawowana przez rodziny zastępcze i placówki opiekuńczo – wychowawcze z założenia jest pieczę nastawioną na przywrócenie dziecka rodzinie. Efekt ten może nie nastąpić, ale nie zmienia to faktu, iż założeniem jest tymczasowość pieczy zastępczej.

Należy stwierdzić, że przedstawiony sens słowa „zastępcza” nie zakłada słabego emocjonalnego zaangażowania rodziny zastępczej w wypełnianie swych zadań. Jest bowiem wprost przeciwnie – silne zaangażowanie emocjonalne rodziny zastępczej jest nieodzowne. Chodzi jednak o to, by zaangażowanie to było dojrzałe, mądre i zakotwiczone w służebnej postawie rodziny zastępczej wobec dziecka i jego potrzeb.

Traktowanie tymczasowości pieczy zastępczej jako reguły (a trwałego jej sprawowania – do osiągnięcia przez dziecko dorosłości – jako wyjątku) jest konsekwencją zasady planowania stałości (stabilności) pieczy nad dzieckiem. Jej sens sprowadza się do postulatu, by po odseparowaniu dziecka od rodziców kompetentne gremia socjalno-pedagogiczno-prawne możliwie prędko przyjęły plan pracy z dzieckiem i z jego rodziną w celu doprowadzenia do stworzenia dziecku stabilnej sytuacji życiowej.

Kierowanie się tą zasadą zakłada więc podjęcie w możliwie najkrótszym czasie wiążących decyzji dotyczących przyszłości dziecka. Najlepiej, aby w konsekwencji podjętych działań doszło do przywrócenia dziecka rodzicom (przywrócenia dziecku jego rodziców).

Przemiany społeczno-kulturowe w naszym kraju wywołały nowe potrzeby i wyzwania, a w konsekwencji zapoczątkowały reformy systemu opiekuńczego.

Wprowadzane zmiany wynikały z konieczności dostosowania jakości pracy

opiekuńczo – wychowawczej do standardów europejskich. Cały system oparto na regulacjach prawa międzynarodowego oraz dwóch podstawowych zasadach – zasadzie autonomii rodziny i prymatu rodziny w wychowaniu dzieci.

Nowy prorodzinny system opieki ma bazować przede wszystkim na intensywnej pracy z dzieckiem i jego rodziną naturalną. Dziecko bowiem najlepiej wychowuje się i rozwija w środowisku rodzinnym. Jeśli rodzina biologiczna rozpada się z jakichkolwiek przyczyn, bądź nie jest w stanie realizować swych podstawowych zadań, wówczas potrzebna jest ingerencja, która umożliwiłaby eliminację zagrożeń i wsparłaby rodzinę naturalną.

Naprzeciw trendom w działaniach kompensacyjnych (zastępczych) wychodzi ustawa o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, preferująca formy opieki zastępczej o charakterze rodzinnym. Szczególne miejsce przypisywane jest rodzinie zastępczej, która obok rodzin adopcyjnych – uważana jest za jedną z najkorzystniejszych form opieki nad dzieckiem osamotnionym, daje bowiem szanse na powstanie więzi osobowych i stworzenie dziecku stabilnego środowiska wychowawczego.

Regulacje prawne określają, iż rodzina zastępcza sprawuje opiekę tymczasowo, tylko na okres potrzebny rodzinie naturalnej by powrócić do stanu wydolności wychowawczej. Rodzina zastępcza powinna stanowić takie samo, bądź bardzo zbliżone środowisko opiekuńczo - wychowawcze dla dziecka jak rodzina biologiczna.

Jej ustanowienie nie powoduje powstania więzi rodzinnych czy prawnych pomiędzy rodzicami zastępczymi a dziećmi przyjętymi na wychowanie, nie można bowiem odebrać podopiecznemu możliwości powrotu do rodziny generacyjnej.

Cytowana powyżej ustawa określa na poziomie powiatu formy pieczy zastępczej: rodzinne (spokrewnione, niezawodowe, zawodowe, rodzinne domy dziecka) i instytucjonalne (placówki opiekuńczo – wychowawcze) i ich typy z uwagi na specyfikę powierzonych zadań.

2.2. Deinstytucjonalizacja (polityki społecznej, usług społecznych)

Termin – deinstytucjonalizacja – pojawił się w kontekście polityki społecznej i usług społecznych w latach 70.XX wieku w Stanach Zjednoczonych. Odnosił się wówczas do usług społecznych – szczególnie opieki długoterminowej, terapii czy też odosobnienia osób starszych, niepełnosprawnych, chorych psychicznie, a także kryminalistów.

Obecnie w amerykańskiej literaturze w kontekście usług społecznych (w tym pracy socjalnej) deinstytucjonalizację określa się, jako proces – zapobiegania niepotrzebnemu, czy nadmiernemu umieszczaniu i przetrzymywaniu ludzi w placówkach opieki społecznej lub

separacji długoterminowej, a także jako proces tworzenia stosownych alternatyw w społecznościach lokalnych dla kwaterowania, terapii, szkolenia, edukacji i rehabilitacji osób, które nie muszą przebywać w takich placówkach. Deinstytucjonalizacja powinna przyczyniać się do poprawy warunków życia i terapii osób wymagających wsparcia. W koncepcji tej chodzi o to, aby osoba wymagająca wsparcia czy opieki, mogła funkcjonować w lokalnym środowisku społecznym, a nie w instytucjach.

UNICEF na swoje potrzeby definiuje deinstytucjonalizację, jako „całość planowania transformacji i zmniejszania rozmiaru zakładów stacjonarnych lub ich likwidacji, przy jednoczesnym zapewnieniu innego rodzaju różnorodnych usług opieki, bazujących na standardach wynikających z praw człowieka i zorientowanych na rezultaty”.

W Opinii Europejskiego Komitetu Ekonomiczno – Społecznego w sprawie długoterminowej opieki społecznej oraz deinstytucjonalizacji z dnia 27.05.2015r. wymienia się nawet argumenty, dla których warto prowadzić reorganizację usług społecznych na poziomie lokalnych społeczności.

Deinstytucjonalizacja polega na zapewnieniu odpowiednich usług, ale także na tworzeniu odpowiednich warunków w danej społeczności. Aby proces ten się udał, konieczne jest przygotowanie ogółu społeczeństwa do dokonania tego przejścia, jak również podnoszenie świadomości i zwalczanie stygmatyzacji w tym zakresie.

W przeciwnym razie zamiast deinstytucjonalizacji uzyskamy w efekcie ponowną instytucjonalizację poprzez tworzenie swoistego wyobcowania np. dla osób niepełnosprawnych, czy starszych pod względem psychospołecznym, które co prawda żyją w społeczeństwie, ale pozostają w izolacji ze względu na negatywne postawy wobec nich. Kluczową rolę odgrywają tu media jak również politycy, kreujący nowe rozwiązania.

Z uwagi na fakt, że alternatywą dla instytucjonalizacji nie są usługi świadczone w domu, lecz usługi oferowane w danej społeczności, należy zadbać o inwestycje w infrastrukturę społeczną usług. Istnieją szanse, ale i ryzyka związane z deinstytucjonalizacją.

Proces deinstytucjonalizacji powinien włączyć w szerokim zakresie organizacje pozarządowe i podmioty ekonomii społecznej w świadczenie usług społecznych, aby asekurować zdefiniowane już ryzyka.

Deinstytucjonalizację usług należy wprowadzać bardzo roztropnie i ostrożnie, aby nie spowodować zjawiska przeciwności tego rozwiązania i nie narażać się na zarzuty delegatyzacji funkcji społecznych i socjalnych państwa oraz samorządów terytorialnych.

Warto podkreślić, iż proces deinstytucjonalizacji powinien przebiegać stopniowo, a celem proponowanych rozwiązań powinno być skuteczne rozwiązywanie problemów społecznych.

2.3. Deinstytucjonalizacja pieczy zastępczej

Wytyczne Organizacji Narodów Zjednoczonych z 2009r. kładą nacisk na potrzebę przekształcania systemu opieki nad dzieckiem i rodziną z opieki instytucjonalnej na rzecz wspierania rodzin przede wszystkim w miejscu ich zamieszkania. Wskazówki te powinny być wdrażane przez państwa w celu poprawy jakości opieki zastępczej.

Bardzo istotnym krokiem reformowania systemu pomocy rodzinie oraz decentralizacji pieczy zastępczej jest uchwalona w 2011r., a przywoływana już wcześniej, Ustawa o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej. W niej znajdujemy zapisy, że „System pieczy zastępczej to zespół osób, instytucji i działań mających na celu zapewnienie czasowej opieki i wychowania dzieciom w przypadkach niemożności sprawowania opieki i wychowania przez rodziców”.

Doprecyzowano zasady wspierania rodziny przeżywającej trudności opiekuńczo – wychowawcze, wprowadzono usługę asystenta rodziny, organizatorów i koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej. Uporządkowano formy rodzinnej oraz instytucjonalnej pieczy zastępczej. Kolejne zmiany dookreślają sytuację zdrowotną, rodzinną (rodzeństwo) i wiek dzieci umieszczanych w instytucjonalnych formach. Te rozwiązania prawne mają stanowić podstawę budowania sprawnego lokalnego systemu wspierania rodziny i pieczy zastępczej. System, zadania i cele podzielono pomiędzy samorządy terytorialne wszystkich szczebli.

3. Realizacja „Powiatowego Programu Rozwoju Pieczy Zastępczej na lata 2021-2023

Zadania określone w „Powiatowym Programie Rozwoju Pieczy Zastępczej na lata 2021-2023”, przyjętym Uchwałą nr XIX/133/2021 Rady Powiatu Chełmińskiego z dnia 24 marca 2021r. zmienioną Uchwałą nr XXXII/234/2023 Rady Powiatu Chełmińskiego z dnia 7 marca 2023r. w większości zostały zrealizowane w zakresie określonym w ustawie o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej;

- a) każdemu dziecku pozbawionemu opieki rodzicielskiej zapewniono pieczę zastępczą w rodzinach zastępczych oraz placówkach opiekuńczo-wychowawczych, zarówno na terenie powiatu chełmińskiego, jak i na terenie innych powiatów.
- b) zatrudniono wymaganą, zgodnie z ustawą, liczbę koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej – łącznie 4 koordynatorów.

- c) na bieżąco zapewniano osobom sprawującym rodzinną pieczę zastępczą pomoc i wsparcie koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej oraz specjalisty pracy socjalnej.
- d) zapewniano rodzinom zastępczym szkolenia mające na celu podnoszenie ich kwalifikacji oraz kompetencji rodzicielskich.
- e) prowadzono poradnictwo specjalistyczne dla osób sprawujących rodzinną pieczę zastępczą i ich dzieci oraz dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej.
- f) prowadzono nabór kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej poprzez organizację pikników, konferencji, aktualizowanie informacji na stronie internetowej PCPR.
- g) zapewniano rodzinom zastępczym niezawodowym i zawodowym oraz kandydatom na rodzinę zastępczą badania psychologiczne, których celem było uzyskanie opinii o posiadaniu predyspozycji i motywacji do pełnienia funkcji rodziny zastępczej.
- h) organizowano szkolenia dla kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej.
- i) udzielano rodzinom zastępczym pomocy finansowej obligatoryjnej i fakultatywnej, zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa.
- j) zapewniano środki na funkcjonowanie instytucjonalnej pieczy zastępczej, tj. 4 placówek opiekuńczo-wychowawczych typu socjalizacyjnego funkcjonujących na terenie powiatu chełmińskiego oraz środki finansowe związane z pokrywaniem wydatków na utrzymanie dzieci umieszczonych w placówkach opiekuńczo-wychowawczych na terenie innych powiatów.
- k) zapewniano środki na pomoc pieniężną na kontynuowanie nauki, usamodzielnienie i zagospodarowanie dla osób usamodzielnianych oraz zapewniano tym osobom wsparcie w formie poradnictwa.

W załączeniu informacja nt. realizacji Powiatowego Programu Rozwoju Pieczy Zastępczej w latach 2021-2023 (*Załącznik nr 1 do programu*).

Zgodnie z preambułą ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, czyli: „Dla dobra dzieci, które potrzebują szczególnej ochrony i pomocy ze strony dorosłych, środowiska rodzinnego, atmosfery szczęścia, miłości i zrozumienia, w trosce o ich harmonijny rozwój i przyszłą samodzielność życiową, dla zapewnienia ochrony przysługujących im praw i wolności, dla dobra rodziny, która jest podstawową komórką społeczeństwa oraz naturalnym środowiskiem rozwoju, i dobra wszystkich jej członków, a w szczególności dzieci, w przekonaniu, że skuteczna pomoc dla rodziny przeżywającej trudności w opiekowaniu się i wychowywaniu dzieci oraz skuteczna ochrona dzieci i pomoc

dla nich może być osiągnięta przez współpracę wszystkich osób, instytucji i organizacji pracujących z dziećmi i rodzicami” ustalono zasady i formy wspierania rodziny przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych oraz zasady i formy sprawowania pieczy zastępczej oraz pomocy w udzielaniu jej pełnoletnim wychowankom, a ponadto zadania administracji publicznej w zakresie wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej.

Pomimo wysiłków, sytuacja dzieci, rodzin nadal daleka jest od stanu zadowalającego.

Wśród niekorzystnych zmian społecznych dotyczących życia rodzinnego wymienić można: rosnącą liczbę rozwodów, preferowanie przez młodych ludzi alternatywnych form życia rodzinnego, przemoc w rodzinie, alkoholizm, nowe rodzaje uzależnień, itp.

Obowiązujące regulacje prawne wykazują charakter prorodzinny, bowiem cały system opieki nad dzieckiem osamotnionym opiera się przede wszystkim na założeniu, iż w sytuacjach wymagających przejęcia od rodziców biologicznych ich obowiązków, o wiele korzystniejsze są rozwiązania, które przypominają środowisko naturalne. I tak wśród szczególnie preferowanych form opieki rodzinnej nad dzieckiem osieroconym wymienia się, obok rodzin adopcyjnych, rodziny zastępcze, mogące stanowić formę wsparcia rodziny biologicznej a równocześnie środowisko, pozwalające na zaspokajanie podstawowych potrzeb dziecka w niej umieszczonego. Niemniej jednak doceniana jest praca na rzecz dziecka i rodziny realizowana w instytucjonalnej pieczy, ale jednak z uwzględnieniem jej stosownej wielkości w zakresie ilości dzieci umieszczonych. Ponadto biorąc pod uwagę bardzo liczne rodzeństwa oraz dzieci o specyficznych wymaganiach wynikających z niepełnosprawności i niedostosowania społecznego, małoletnie matki z dziećmi, piecza instytucjonalna stanowi jedyną formę zabezpieczenia małoletnich.

Z informacji przekazywanych przez Ośrodki Pomocy Społecznej niepokojąco nabrzmiewa problem przemocy domowej, w tym wobec małoletnich, co przekłada się na działania interwencyjne w środowiskach rodzin naturalnych.

Szansą na poprawę tego stanu rzeczy jest budowa lokalnych systemów profilaktyki i opieki nad dzieckiem i rodziną oraz zwiększanie zakresu współpracy instytucji i organizacji działających w tych systemach.

Z danych pozyskanych z Zespołu Kuratorskiego przy Sądzie Rejonowym w Chełmninie wynika, iż z roku na rok ilość sprawowanych nadzorów kuratorskich, nie ulega znacznym zmianom, poniżej szczegółowe dane.

Zespół do spraw rodzinnych tworzy 3 kuratorów zawodowych i 15 kuratorów społecznych.

Opis użytych skrótów:

OPM – sprawy opiekuńczo-wychowawcze;

NW – sprawy o demoralizację.

Sygn.	2021				2022				2023			
	Ilość spraw		Ilość osób objętych nadzorem		Ilość spraw		Ilość osób objętych nadzorem		Ilość spraw		Ilość osób objętych nadzorem	
	Prowadzone przez kuratora zawodowego	Prowadzone przez kuratora społecznego	Kuratora zawodowego	Kuratora społecznego	Prowadzone przez kuratora zawodowego	Prowadzone przez kuratora społecznego	Kuratora zawodowego	Kuratora społecznego	Prowadzone przez kuratora zawodowego	Prowadzone przez kuratora społecznego	Kuratora zawodowego	Kuratora społecznego
OPM	32	71	342		34	75	351		27	69	303	
NW	29	29	29	29	16	31	16	31	8	36	8	36

Pracownicy socjalni wskazują jako główne przyczyny opuszczania przez małoletnich środowisk rodzinnych: uzależnienia (głównie od alkoholu), schorzenia psychiczne i niepełnosprawność intelektualna, niezaradność życiowa. Do innych, częstych powodów umieszczania dzieci w pieczy zastępczej należą także: osadzenie rodziców naturalnych w zakładzie karnym lub areszcie, a także niepełnoletność matek biologicznych.

W związku z tym ważne znaczenie mają działania o charakterze profilaktycznym, pomagające rodzinie w prawidłowym funkcjonowaniu i wychowaniu dzieci, przeciwdziałające powstawaniu problemów lub pozwalające je rozwiązać we wczesnym okresie ich pojawiania się. Podstawowym narzędziem działania na rzecz dziecka jest więc praca z rodziną. Należy dołożyć wszelkich starań, aby lokalny system wspierania rodziny przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych przynosił pożądane efekty. Położyć szczególny nacisk na profilaktykę oraz pracę z rodziną biologiczną, co jest zadaniem własnym gminy. Na podstawie art. 10 ust. 4 ustawy praca z rodziną jest prowadzona także w przypadku czasowego umieszczenia dziecka poza rodziną. W powiecie obecnie funkcjonują gminne programy wspierania rodziny.

Od 2012 r. gminy prowadzące pracę z rodzinami zatrudniają asystentów rodziny.

Stan zatrudnienia asystentów w latach 2021-2023 w poszczególnych gminach na terenie powiatu chełmińskiego kształtuje się na podobnym poziomie. W latach 2021-2022 jedna gmina nie zatrudniała asystenta, a inna gmina w 2021 roku zatrudniała dwóch asystentów. Natomiast liczba rodzin objętych wsparciem asystenta w poszczególnych gminach w latach 2021-2023 wykazuje tendencję zmienną.

Dane przedstawiono w poniższej tabeli.

Lp.		2021rok	2022 rok	2023 rok
1.	Liczba zatrudnionych asystentów	7	6	7
2.	Liczba rodzin objętych wsparciem asystenta	50	47	53
3.	Okres zatrudnienia asystenta w miesiącach	min.6 m-ce max. 12 m-cy	min. 10,5 m-cy max. 12 m-cy	min.3 m-cy max. 12 m-cy

Pogarszająca się sytuacja niektórych rodzin niezależnie od dostępu do środków finansowych, spadek aktywności społecznej, wzrost uzależnień wśród coraz młodszych osób, problemy wywoływane trudnościami adaptacyjnymi młodzieży powodują, iż problemy dziecka i rodziny należałoby przyjąć jako priorytet w lokalnej polityce społecznej.

Zgodnie z ustawą o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, piecza zastępcza jest sprawowana w dwóch formach:

1. Rodzinnej pieczy zastępczej:

- rodzina zastępcza (spokrewnione, niezawodowe, zawodowe: w tym pogotowie rodzinne i specjalistyczne)
- rodzinny dom dziecka.

2. Instytucjonalnej pieczy zastępczej:

- placówka opiekuńczo – wychowawcza w typie: interwencyjnym, socjalizacyjnym, specjalistyczno - terapeutycznym (organ odpowiedzialny: samorząd powiatowy),
- regionalna placówka opiekuńczo – terapeutyczna (organ odpowiedzialny: samorząd wojewódzki),
- interwencyjny ośrodek preadopcyjny (organ odpowiedzialny: samorząd wojewódzki).

4.Stan pieczy zastępczej w latach 2021 – 2023

Poniżej stan pieczy zastępczej w latach 2021 – 2023 (dane liczone narastająco) oraz wg stanu na dzień 1 stycznia 2024r.:

	2021 rok	2022 rok	2023 rok	1 styczeń 2024 rok
Rodziny zastępcze spokrewnione	43	41	44	37
- ilość umieszczonych dzieci w w/wym. rodzinach	53	52	55	49
Rodziny zastępcze niezawodowe	18	18	19	15
- ilość umieszczonych dzieci w w/wym. rodzinach	23	24	30	25
Rodziny zastępcze zawodowe	3	3	2	2
- ilość umieszczonych dzieci w w/wym. rodzinach	18	25	13	12
Rodzinny dom dziecka	1	1	2	2
- ilość umieszczonych dzieci w rodzinnym domu dziecka	13	19	25	25
Usamodzielniający się wychowankowie, którzy opuścili placówki lub rodziny zastępcze	POW 12 RZ 18	POW 12 RZ 11	POW 15 RZ 16	POW 9 RZ 11
Dzieci z powiatu chełmińskiego umieszczone w rodzinach zastępczych poza powiatem	20	19	18	17
Dzieci umieszczone w placówkach opiekuńczo wychowawczych na terenie powiatu chełmińskiego	67	78	67	58
w tym dzieci pochodzące z powiatu chełmińskiego	56	68	58	50
Dzieci pochodzące z powiatu chełmińskiego umieszczone w placówkach poza powiatem	11	13	10	4

5. Środki finansowe przeznaczone na instytucjonalną i rodzinną pieczę zastępczą w latach 2021 - 2023.

Piecza instytucjonalna	2021	2022	2023
Wydatki na dzieci z pow. chełmińskiego umieszczone w POW poza powiatem	552 230,45	657 262,69	443 685,82
Wydatki na dzieci umieszczone w POW w Pniewie (w tym również dzieci z naszego powiatu)	608 000,69	799 691,89	877 041,23
Wydatki na usamodzielnianych wychowanków POW, MOW itp.	80 179,55	90 003,00	73 667,69
Dochody z innych powiatów za pobyt dzieci w POW w Pniewie	208 772,33	242 950,83	258 310,39
Dochody z innych powiatów za pobyt dzieci w POW w Chełmnie i w Unisławiu	242 793,28	266 218,58	322 959,56
Wydatki bieżące na funkcjonowanie POW w Chełmnie i w Unisławiu	2 948 547,45	3 308 758,76	3 397 742,06
Dochody z gmin	1 297 513,33	1472 891,58	1 642 330,50

Piecza rodzinna	2021	2022	2023
Wydatki na dzieci umieszczone w rodzinach zastępczych na terenie powiatu chełmińskiego	1.161.923,00 zł	1.398.314,09 zł	1.679.193,12 zł
Wydatki na dzieci umieszczone w rodzinach zastępczych poza powiatem chełmińskim	278.719,47 zł	249.959,27 zł	246.600,46 zł
Wydatki na usamodzielnianych wychowanków rodzin zastępczych	104.503,16 zł	120.721,00 zł	89.933,79 zł
Dochody z innych powiatów za pobyt dzieci w rodzinach zastępczych na terenie powiatu chełmińskiego	243.141,36 zł	331.597,61 zł	392.251,51 zł
Dochody z gmin	480.521,14 zł	548.698,14 zł	717.277,89 zł

6. Instytucje zlokalizowane w Powiecie Chełmińskim realizujące zadania w zakresie pomocy dziecku i rodzinie oraz pieczy zastępczej

Poniżej szczegółowo opisano głównie zadania wynikające z ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

6.1. Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Chełmnie realizujące zadania własne powiatu m.in.:

- zapewnienie dzieciom pieczy zastępczej w rodzinach zastępczych, rodzinnych domach dziecka oraz w placówkach opiekuńczo – wychowawczych,
- organizowanie wsparcia osobom usamodzielnianym opuszczającym rodziny zastępcze, rodzinne domy dziecka oraz placówki opiekuńczo – wychowawcze i regionalne placówki opiekuńczo – terapeutyczne, a ponadto: (zadanie wynikające z ustawy o pomocy społecznej) opuszczającym domy pomocy społecznej dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnych intelektualnie, domy dla matek z małoletnimi dziećmi i kobiet w ciąży, schroniska dla nieletnich, zakłady poprawcze, specjalne ośrodki szkolno – wychowawcze, specjalne ośrodki wychowawcze lub młodzieżowe ośrodki wychowawcze,
- tworzenie warunków do powstawania i działania rodzin zastępczych, rodzinnych domów dziecka i rodzin pomocowych,
- prowadzenie placówek opiekuńczo – wychowawczych oraz placówek wsparcia dziennego o zasięgu ponadgminnym,
- organizowanie szkoleń dla rodzin zastępczych, prowadzących rodzinne domy dziecka i dyrektorów placówek opiekuńczo – wychowawczych typu rodzinnego oraz kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej, prowadzenia rodzinnego domu dziecka,
- organizowanie wsparcia dla rodzinnej pieczy zastępczej, w szczególności przez tworzenie warunków do powstawania:
 - a) grup wsparcia,
 - b) specjalistycznego poradnictwa
- zapewnienie przeprowadzenia przyjętemu do pieczy zastępczej dziecku niezbędnych badań lekarskich,
- wprowadzenie danych do rejestru o którym mowa w art. 38d ust. 1 ustawy z dnia 9 czerwca 2011r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, ich aktualizacja i usuwanie,
- kompletowanie we współpracy z właściwym ośrodkiem pomocy społecznej dokumentacji związanej z przygotowaniem dziecka do umieszczenia w rodzinie zastępczej albo rodzinnym

domu dziecka, oraz dokumentacji dzieci kierowanych do placówek opiekuńczo – wychowawczych,

- finansowanie:

a) świadczeń pieniężnych dotyczących dzieci z terenu powiatu, umieszczonych w rodzinach zastępczych, rodzinnych domach dziecka, placówkach opiekuńczo – wychowawczych, regionalnych placówkach opiekuńczo – terapeutycznych, interwencyjnych ośrodkach preadopcyjnych lub rodzinach pomocowych, na terenie naszego powiatu lub na terenie innego powiatu,

b) pomocy przyznawanej osobom usamodzielnianym wyżej wymienionym,

c) szkoleń kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej, prowadzenia rodzinnego domu dziecka,

- przekazywanie do biura informacji gospodarczej danych o dłużnikach: rodzicach biologicznych w zakresie odpłatności za pobyt w pieczy zastępczej.

Od 2016r. Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Chełmnie realizowało projekt pn. **„Rodzina w Centrum”** współfinansowany ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego, od lipca 2018r. kolejny pn. **„Rodzina w Centrum 2”**, który był kontynuacją projektu „Rodzina w Centrum”.

W ramach w/wym. projektów założono do realizacji 2 zadania: zadanie 1: wsparcie rodziny naturalnej i zastępczej w formach zdeinstytucjonalizowanych jako element procesu aktywizacji społecznej oraz zadanie 2: przejście z opieki instytucjonalnej do usług świadczonych w lokalnej społeczności poprzez tworzenie rodzinnych form pieczy zastępczej.

Również w ramach projektów przy Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Chełmnie zostało utworzone Centrum Wspierania Rodzin (CWR) w powiecie chełmińskim.

Celem CWR jest zapewnienie szerokiego dostępu do specjalistycznych usług wsparcia rodziny i pieczy zastępczej dla rodzin naturalnych i zastępczych poprzez zbudowanie zintegrowanego systemu pomocy dla rodzin w powiecie chełmińskim.

Centra służą deinstytucjonalizacji świadczonego wsparcia oraz przejściu do świadczenia usług w lokalnej społeczności. Integralnym elementem usług społecznych jest prewencja mająca zapobiegać umieszczeniu osób w opiece instytucjonalnej, w tym rozdzieleniu dziecka z rodziną i umieszczeniu w pieczy zastępczej.

Projekt kierowany jest do:

1. osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczonych społecznie w tym:

a) osób przebywających w pieczy zastępczej,

- b) osób opuszczających pieczę zastępczą,
 - c) osób w rodzinach przeżywających trudności w pełnieniu funkcji opiekuńczo – wychowawczych;
2. otoczenia osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, w tym: osób sprawujących rodzinną pieczę zastępczą,

Do zadań CWR należy udzielanie wsparcia uczestnikom w formie następujących usług:

- 1) Specjalistycznego poradnictwa rodzinnego, tworzącego zintegrowaną usługę poradniczą poprzez indywidualne spotkania z członkami rodzin naturalnych i zastępczych, w tym poradnictwo: pedagogiczne, prawne, psychologiczne.
- 2) Mediacji rodzinnych świadczonych w celu rozwiązywania konfliktów i trudnych sytuacji pomiędzy członkami rodziny.
- 3) Terapii rodzinnej /grupowej i indywidualnej dla rodzin z problemami, której celem jest uzyskanie wzmocnienia więzi, poprawa relacji w rodzinie, nauczenie się czerpania przyjemności z kontaktów z innymi członkami w rodzinie, poprawa porozumiewania się, umiejętność wyrażania własnych uczuć.
- 4) Warsztatów jednodniowych dla rodziców zwiększających umiejętności wychowawcze rodziców naturalnych i zastępczych w zakresie przygotowania rodziców do lepszego rozumienia dzieci z zaburzeniami emocjonalnymi deficytami rozwojowymi.
- 5) Zajęć animacyjnych dla dzieci rodziców w celu zapewnienia opieki nad dziećmi przez animatora podczas gdy rodzice uczestniczą w warsztatach.
- 6) Wyjazdów edukacyjnych z elementami integracyjnymi - celem wyjazdów edukacyjnych jest wzmocnienie więzi uczuciowej pomiędzy członkami rodzin, trenowanie umiejętności społecznych i kompetencji opiekuńczych, a także obserwacja rzeczywistych relacji panujących pomiędzy rodzicami i dziećmi, promowanie właściwego modelu życia rodziny oraz podnoszenie świadomości na temat problemów społecznych.
- 7) Superwizji rodzin zastępczych służącą weryfikacji kompetencji wychowawczych, ich doskonaleniu, przeciwdziałaniu wypaleni pod okiem profesjonalnych superwizorów.
- 8) Warsztatów jednodniowych dla osób usamodzielnianych, przebywających w pieczy wzmacniające ich kompetencje w wypełnianiu ról społecznych.
- 9) Bonów edukacyjnych jako alternatywna forma wsparcia dla osób opuszczających pieczę zastępczą służąca nabyciu, przywróceniu lub wzmocnieniu kompetencji społecznych, zaradności, samodzielności i aktywności społecznej.

10) Warsztatów socjoterapeutycznych jednodniowych dla osób przebywających w pieczy oraz z problemami opiekuńczo-wychowawczymi w celu nabycia umiejętności, które zapobiegają niedostosowaniu społecznemu.

W lutym 2020r. podpisaliśmy kolejną umowę partnerską na rzecz realizacji projektu „**Rodzina w Centrum 3**”. Działania projektowe obejmowały okres od stycznia 2020r. do 31 grudnia 2023r.

W ramach projektu „**Rodzina w Centrum 3**” założono do realizacji 3 zadania: zadanie 1: wsparcie rodziny naturalnej i zastępczej w formach zdeinstytucjonalizowanych jako element procesu aktywizacji społecznej, zadanie 2: działania na rzecz wzmocnienia procesu usamodzielnienia wychowanków pieczy zastępczej, umożliwiające ich pełen udział w życiu społecznym oraz zadanie 3: przejście z opieki instytucjonalnej do usług świadczonych w lokalnej społeczności poprzez tworzenie rodzinnych form pieczy zastępczej oraz placówek opiekuńczo-wychowawczych do 14 dzieci. Działania projektowe były realizowane w formie jak wyżej opisana.

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Chełmnie nadal będzie realizowało projekt partnerski pn. „**Rodzina w Centrum Etap I**” kontynuując powyższe działania w ramach Osi Priorytetowej 08 Fundusze Europejskie na wsparcie w obszarze rynku pracy, edukacji i włączenia społecznego, Działania FEKP.08.25 Usługi wsparcia rodziny i pieczy zastępczej, Program Regionalny: Fundusze Europejskie dla Kujaw i Pomorza na lata 2021-2027.

6.2. Ośrodek Interwencji Kryzysowej przy Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Chełmnie, posiadający w ofercie pomoc każdej osobie, która:

- doświadcza przemocy (fizycznej, psychicznej, seksualnej, przemocy domowej, ekonomicznej, mobbingu)
 - znalazła się w kryzysowej sytuacji życiowej (której powodem była np. katastrofa, klęska, wypadek, zamach, żałoba, utrata osób bliskich, myśli i próby samobójcze, kryzysy małżeńskie),
- poprzez:
- bezpośrednią pomoc psychologiczną, wsparcie w powrocie do równowagi,
 - informacje (prawne, o źródłach pomocy i możliwych rozwiązaniach, o prawach osobistych, o procesach towarzyszących przemocy, kryzysowi),
 - pomoc w nawiązaniu kontaktu z innymi instytucjami,
 - udzielanie czasowego nieodpłatnego schronienia w hostelu. Schronienie w hostelu proponowane jest osobom znajdującym się w sytuacji zagrożenia życia bądź bezpieczeństwa.

6.3. Gminne i Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej

Realizują zadania gminy m.in.:

- opracowanie i realizacja 3-letnich gminnych programów wspierania rodziny,
- tworzenie możliwości podnoszenia kwalifikacji przez asystentów rodziny,
- tworzenie oraz rozwój systemu opieki nad dzieckiem, w tym wsparcia dziennego, oraz praca z rodziną przeżywającą trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych przez:
 - a) zapewnienie rodzinie przeżywającej trudności wsparcia i pomocy asystenta rodziny oraz dostępu do specjalistycznego poradnictwa,
 - b) organizowanie szkoleń i tworzenie warunków do działania rodzin wspierających,
 - c) prowadzenie placówek wsparcia dziennego oraz zapewnienie w nich miejsc dla dzieci,
- finansowanie:
 - a) podnoszenia kwalifikacji przez asystentów rodziny,
 - b) kosztów związanych z udzielaniem pomocy ponoszonych przez rodziny wspierające,
- współfinansowanie pobytu dziecka w rodzinie zastępczej, rodzinnym domu dziecka, placówce opiekuńczo – wychowawczej, regionalnej placówce opiekuńczo – terapeutycznej lub interwencyjnym ośrodku preadopcyjnym,
- prowadzenie monitoringu sytuacji dziecka z rodziny zagrożonej kryzysem lub przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczej, zamieszkującej na terenie gminy.

6.4. Miejski Ośrodek Przeciwdziałania Uzależnieniom Urzędu Miasta w Chełmnie

Realizuje zadania związane z profilaktyką uzależnień i rozwiązywaniem problemów uzależnień poprzez:

- Punkt Pierwszego Kontaktu Miejskiego Ośrodka Profilaktyki i Promocji Zdrowia
- Poradnię Terapii Uzależnienia i Współuzależnienia od Alkoholu „Promyk”
- grupy wsparcia AA
- grupę wsparcia Al Anon dla kobiet współuzależnionych
- zespoły interwencyjno – motywacyjne
- świetlicę opiekuńczo – wychowawczą i socjoterapeutyczną

6.5. Świetlice Środowiskowe i Socjoterapeutyczne

Świetlice pracują głównie na rzecz dzieci ze szkół podstawowych. Dzieci uczestniczą w zajęciach kulinarnych, plenerach plastycznych, mogą korzystać z pływalni. Organizuje się dla nich letnie obozy wypoczynkowo-terapeutyczne, okolicznościowe spotkania związane ze świętami, otrzymują posiłek. Podstawowym obowiązkiem dzieci jest odrobienie zadań domowych i przestrzeganie regulaminu świetlicowego.

6.6. Placówka Opiekuńczo-Wychowawcza: Dom nr 1 w Chełmnie, Dom nr 2 w Chełmnie, Dom nr 3 w Unisławiu

Placówka opiekuńczo – wychowawcza typu socjalizacyjnego. Zadania realizowane przez placówkę to m.in.:

- zapewnia dziecku całodobową opiekę i wychowanie oraz zaspokojenie niezbędnych potrzeb, w szczególności emocjonalne, rozwojowe, zdrowotne, bytowe, społeczne i religijne,
- realizuje przygotowany we współpracy z asystentem rodziny plan pomocy dziecku,
- umożliwia kontakt dziecka z rodzicami i innymi osobami bliskimi, chyba że sąd postanowi inaczej,
- podejmuje działania w celu powrotu dziecka do rodziny,
- zapewnia dziecku dostęp do kształcenia dostosowanego do jego wieku i możliwości rozwojowych,
- obejmuje dziecko działaniami terapeutycznymi,
- zapewnia korzystanie z przysługujących świadczeń zdrowotnych.

6.7. Placówka Opiekuńczo – Wychowawcza dla Dziewcząt prowadzona przez Zgromadzenie Sióstr Pasterek od Opatrzności Bożej w Pniewitem

Placówka opiekuńczo – wychowawcza typu socjalizacyjnego – zadania jak wyżej.

6.8. Poradnia Pedagogiczno – Psychologiczna w Chełmnie i pedagodzy szkolni

Zadaniem specjalistycznych usług poradni jest:

- wspomaganie wszechstronnego rozwoju dzieci i młodzieży;
- profilaktyka uzależnień i innych problemów dzieci i młodzieży z grup ryzyka;
- pomoc w planowaniu kariery zawodowej i wyborze kierunku dalszego kształcenia;
- wspomaganie wychowawczej funkcji rodziny;
- terapia zaburzeń rozwojowych i zachowań dysfunkcyjnych;

- prowadzenie edukacji prozdrowotnej wśród uczniów, rodziców, nauczycieli;
- pomoc rodzicom, nauczycielom w diagnozowaniu i rozwijaniu potencjalnych możliwości oraz mocnych stron uczniów;
- wspieranie szkoły w realizacji zadań wychowawczych i edukacyjnych.

Odbiorcami pomocy mogą być dzieci, młodzież, rodzice, nauczyciele, pracownicy resortów oświaty, pomocy społecznej i służby zdrowia.

Podstawowymi formami pomocy są: diagnoza, terapia, psychoedukacja, profilaktyka, doradztwo, działalność informacyjna, konsultacje.

Pedagodzy szkolni ściśle współpracują z poradnią.

6.9. Gminne i Miejski Zespół Interdyscyplinarny

Zadaniem zespołów interdyscyplinarnych są zadania związane z przeciwdziałaniem przemocy domowej, opierające się przede wszystkim na diagnozowaniu i przeciwdziałaniu problemowi przemocy, inicjowanie interwencji w środowisku dotkniętym w/w zjawiskiem wobec osób doznających przemocy domowej oraz osób stosujących przemoc.

W skład zespołu interdyscyplinarnego wchodzi przedstawiciele jednostek organizacyjnych pomocy społecznej, miejskiej/gminnej komisji rozwiązywania problemów alkoholowych, policji, oświaty, ochrony zdrowia, organizacji pozarządowych oraz kuratorzy sądowi. W skład zespołu mogą wchodzić także prokuratorzy oraz przedstawiciele innych podmiotów działających na rzecz przeciwdziałania przemocy domowej.

Zespół interdyscyplinarny w celu dokonania diagnozy i oceny sytuacji, w związku ze zgłoszonym podejrzeniem wystąpienia przemocy domowej, a także realizacji związanych z tym zadań, powołuje grupę diagnostyczno-pomocową.

W skład grupy diagnostyczno – pomocowej wchodzi pracownik socjalny jednostki organizacyjnej pomocy społecznej oraz funkcjonariusz Policji. W skład tej grupy, mogą także wchodzić: pracownik socjalny specjalistycznego ośrodka wsparcia dla osób doznających przemocy domowej, asystent rodziny, pedagog, psycholog, terapeuta, nauczyciel znający sytuację domową małoletniego, osoby wykonujące zawód medyczny (lekarz, pielęgniarka, położna lub ratownik medyczny), przedstawiciel gminnej komisji rozwiązywania problemów alkoholowych, pedagog, psycholog, terapeuta, kurator, żołnierz Żandarmerii Wojskowej (jeżeli przemoc domową stosuje żołnierz pełniący czynną służbę wojskową), a także przedstawiciele innych podmiotów działających na rzecz przeciwdziałania przemocy

domowej, w zależności od potrzeb i konieczności dokonania oceny sytuacji oraz zaplanowania pomocy.

6.10. Gminne i Miejska Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych

Komisje podejmują czynności zmierzające do orzeczenia o zastosowaniu wobec osoby uzależnionej od alkoholu poddania się leczeniu w zakładzie lecznictwa odwykowego. Kierują osoby, które w związku z nadużywaniem alkoholu powodują rozkład życia rodzinnego, demoralizację małoletnich, uchylają się od pracy albo systematycznie zakłócają spokój lub porządek publiczny. Kierują na badanie przez biegłych w celu wydania opinii w przedmiocie uzależnienia od alkoholu oraz wskazania sposobu i miejsca leczenia. Komisja opiniuje wnioski w sprawie wydawania zezwoleń na sprzedaż i podawanie napojów alkoholowych, w zakresie zgodności lokalizacji punktów sprzedaży z uchwałami rady gminy. Ponadto podejmują interwencje w związku z naruszeniem przepisów określonych w ustawie o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi oraz występowanie przed sądem w charakterze oskarżyciela.

Komisja inicjuje działania w zakresie:

- zwiększanie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych;
- udzielanie rodzinom, w których występują problemy uzależnień, pomocy psychologicznej i prawnej, a w szczególności ochrony przed przemocą w rodzinie;
- prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej i edukacyjnej w szczególności dla dzieci i młodzieży;
- wspomaganie działalności, instytucji, stowarzyszeń i osób fizycznych, służącej rozwiązywaniu problemów uzależnień;
- wspierania zatrudnienia socjalnego poprzez organizowanie i finansowanie centrów integracji społecznej

6.11. Zespół Kuratorskiej Służby Sądowej przy Sądzie Rejonowym w Chełmnie

Zespół Kuratorskiej Służby Sądowej realizuje określone przez prawo zadania o charakterze wychowawczo-resocjalizacyjnym, diagnostycznym, profilaktycznym i kontrolnym, związane z wykonywaniem orzeczeń sądu.

Zawodowy kurator sądowy obowiązany jest do:

- występowania w uzasadnionych wypadkach z wnioskiem o zmianę lub uchylenie orzeczonego środka,
- przeprowadzania na zlecenie sądu lub sędziego wywiadów środowiskowych,
- współpracy z właściwym samorządem i organizacjami społecznymi, które statutowo zajmują się opieką, wychowaniem, resocjalizacją, leczeniem i świadczeniem pomocy społecznej w środowisku otwartym,
- organizacji i kontroli pracy podległych kuratorów społecznych oraz innych osób, uprawnionych do wykonywania dozorów lub nadzorów,
- sygnalizowania sądowi przyczyn przewlekłości postępowania wykonawczego lub innych uchybień w działalności pozasądowych podmiotów wykonujących orzeczone środki.

6.12. Organizacje pozarządowe działające w obszarze szeroko rozumianej pomocy społecznej, w szczególności Stowarzyszenie Rodzin Zastępczych i Adopcyjnych „Chełmno Dzieciom” powołane na bazie prowadzonej przez Centrum grupy wsparcia. Na terenie powiatu aktywnie działają Lokalne Grupy Działania (Chełmno, Zakole Dolnej Wisły, Vistula Terra Culmensis – Rozwój przez Tradycję) oraz organizacje głównie wspierające dzieci niepełnosprawne i rodziny z osobami z niepełnosprawnościami (Ludzie Ludziom, Świątełko Nadziei, Iskierka, PZN Koło w Chełmnie, PKPS, Inicjatywa Stolno).

7. Plan rozwoju rodzinnej pieczy zastępczej i plan ograniczania liczby dzieci w instytucjonalnej pieczy zastępczej

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie odpowiada za uruchamianie usługi rodzinnej i instytucjonalnej pieczy zastępczej adekwatnie do sytuacji konkretnej rodziny i dziecka. Usługi te są organizowane i świadczone z zamiarem tymczasowego przejęcia opieki i wychowania dziecka w środowisku zastępczym, do czasu możliwości powrotu dziecka do rodziców biologicznych.

Aktywna polityka społeczna jest tu rozumiana jako organizacja usług społecznych przy wykorzystaniu służb społecznych na rzecz zapobiegania dezorganizacji rodziny i jej rozpadowi. Oczekiwany i wdrażany system wspierania rodziny i pieczy zastępczej powinien gwarantować rodzinie z trudnościami opiekuńczo – wychowawczymi możliwość skorzystania z usług społecznych oferowanych przez instytucje publiczne i organizacje pozarządowe.

Szczególnie ważne wydaje się organizowanie usług pieczy zastępczej opartej na rodzinnych formach pomocy, co pozwala dzieciom uzyskać pomoc zgodnie z ideą deinstytucjonalizacji.

Niestety, realizacja założeń środowiskowego systemu wspierania rodzinnej pieczy zastępczej w praktyce Powiatowych Centrów Pomocy Rodzinie napotyka wiele trudności, które ograniczają rozwój tej formy pomocy. Tym samym, w dobie dążenia do zdecydowanego przejścia w systemie pieczy zastępczej w kierunku pieczy zastępczej rodzinnej, w czasie ustawowego ograniczenia (wręcz zakazu) tworzenia nowych instytucjonalnych form w powiatach, mamy stan wysoce niepokojący, nawet zatrważający, w całym kraju:

- rosnącą ilość dzieci, w tym licznych rodzeństw do natychmiastowego (często interwencyjnego) zabezpieczenia poza środowiskiem rodziny naturalnej;
- brak miejsc wolnych w pieczy niezależnie od jej formy;
- możliwość umieszczania ponad stan (interwencyjnie, bez stosownych zgód instytucji nadzoru, głównie w POW) jedynie dzieci uchodźców;
- brak rodzin chcących choćby podjąć procedurę kwalifikacji na kandydata na rodzica zastępczego;
- rotację pracowników i specjalistów (a nawet ich brak) zatrudnianych w instytucjach wspierających system pieczy i pomocy społecznej;
- wychowankowie pieczy wymagający coraz lepszej diagnostyki i większego wsparcia specjalistycznego, szybkiego dostępu do rehabilitacji i terapii;
- postawy rodziców naturalnych nie wykazujące aktywności w zakresie dążenia do powrotu dziecka do domu rodzinnego, szybka akceptacja przez nich kwestii przejęcia opieki i odpowiedzialności za dziecko przez inne osoby/instytucje;
- przedłużające się postępowania przed sądami rodzinnymi uniemożliwiające regulację prawną sytuacji dziecka, co docelowo pozostawia je w pieczy zastępczej do osiągnięcia pełnoletności.

Tym samym bez zewnętrznego wsparcia radykalne zmiany, a nawet ich racjonalne zaplanowanie nie jest możliwe na przestrzeni najbliższych trzech lat. System pieczy zastępczej zdefiniowano w ustawie jako **zespół osób i instytucji oraz działań** mających na celu zapewnienie czasowej opieki i wychowania dzieci w przypadku, gdy z różnych przyczyn rodzice nie mogą sprawować nad nimi opieki i wychowania.

7.1. Badania potrzeb i problemów lokalnego systemu pieczy zastępczej

Na przełomie grudnia 2023 i stycznia 2024 przeprowadzono badania przy pomocy kwestionariuszy ankiet przeznaczonych dla rodzin zastępczych zawodowych /niezawodowych i rodzinnych domów dziecka z powiatu oraz dla pracowników placówek opiekuńczo – wychowawczych, PCPR / Organizatora Rodzinnej Pieczy Zastępczej.

Próba badawcza to 16 rodziców i 20 pracowników.

Ankietę możemy podzielić na części: pierwsza dotyczy oceny współpracy z ORPZ, innymi jednostkami, partnerami w systemie pomocowym, dalej problemów i form pomocy oczekiwanych oraz wskazania działań, które mogłyby przyczynić się do zwiększenia liczby rodzin zastępczych. Na końcu zapytano o ocenę możliwości całkowitej deinstytucjonalizacji (poprzez likwidację pow) systemu pieczy w powiecie?

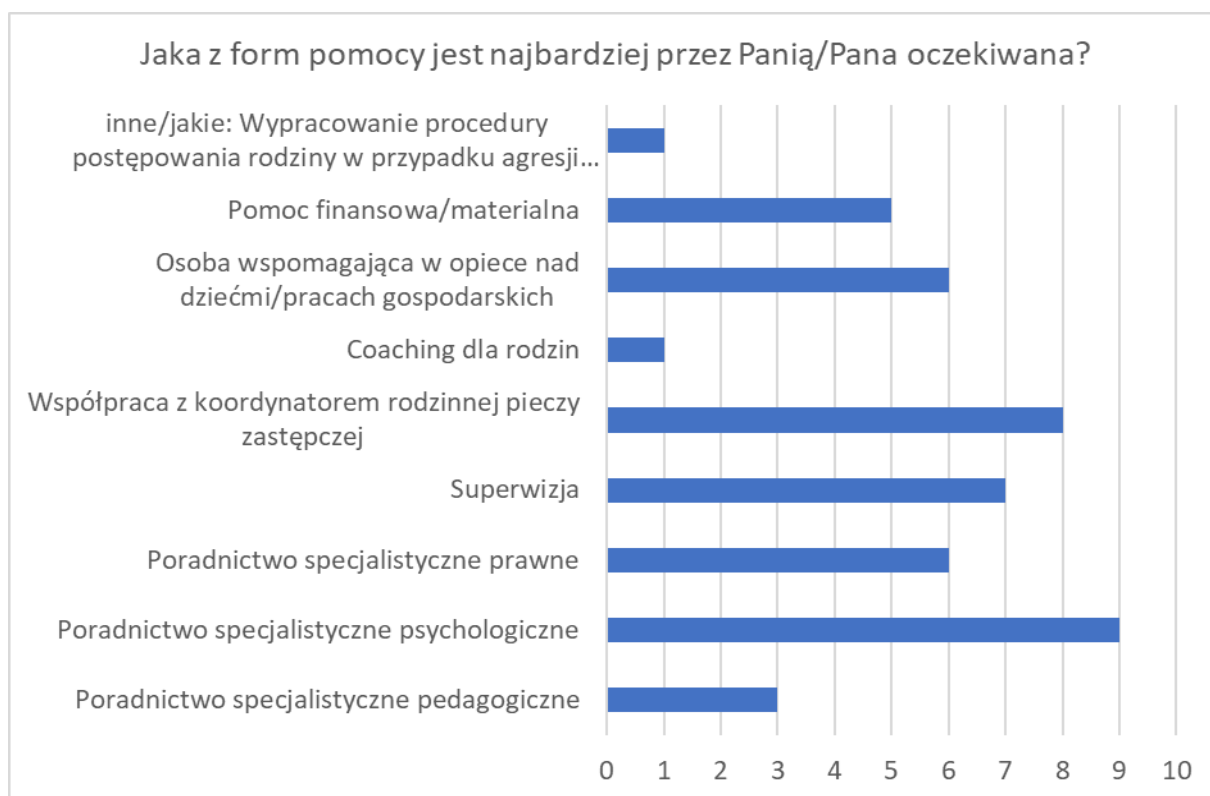
W ocenie wszystkich ankietowanych (36) **współpraca** z Organizatorem Rodzinnej Pieczy jest zadowalająca, tzn. takiej oczekują i taką należy utrzymać. Zdecydowana większość wskazała, że informacje przekazywane o podopiecznych (sytuacja/problemy) są wystarczające: 26 osób tak, 9 raczej tak.

Pozytywnie oceniano współpracę z instytucjami edukacji (szkoły, przedszkola i PPP). Przy służbie zdrowia oceny były bardziej zróżnicowane. Wskazywano na zbyt długie kolejki, trudny dostęp do specjalistów, szczególnie w zakresie psychiatrii dziecięcej i na NFZ, brak opieki ratunkowej w szpitalu. Podobnie ocena współpracy z sądami i kuratorami sądowymi: największym mankamentem jest przewlekłość postępowań, oczekuje się usprawnienia komunikacji.

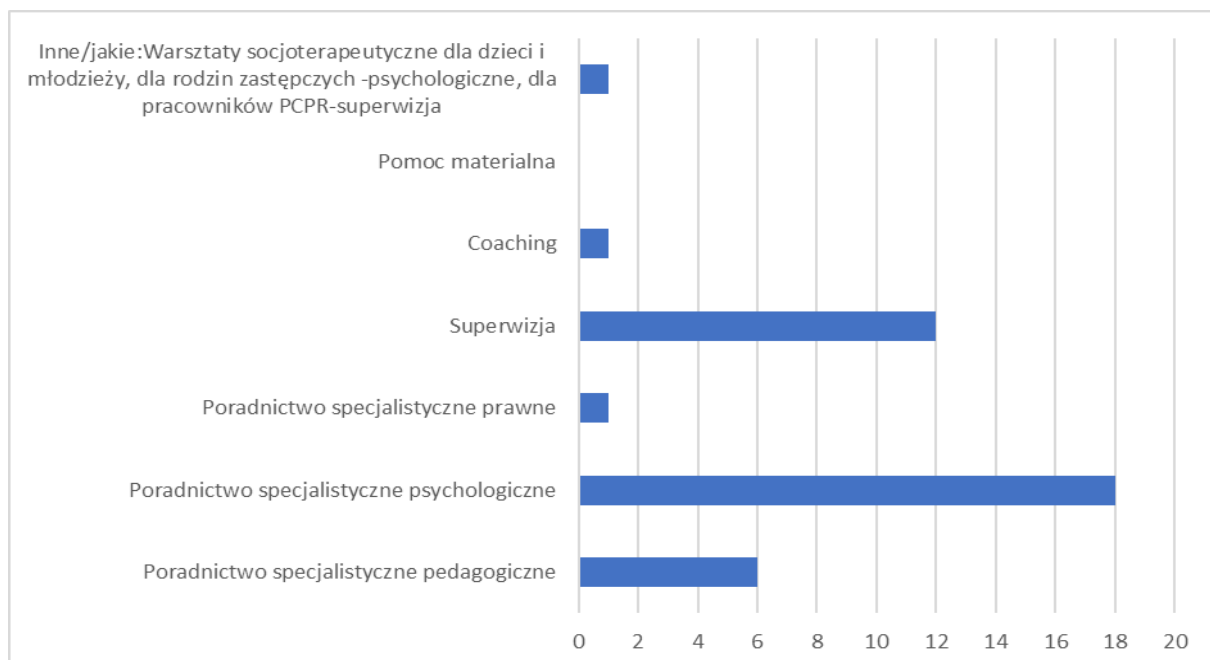
Pytanie otwarte dotyczące **sytuacji przysparzających najwięcej problemów w związku z wychowywaniem dzieci w pieczy** zastępczej wskazywano najczęściej:

- kontakty z rodziną biologiczną, problemy emocjonalne po spotkaniach z rodzicami;
- zaniedbania (zdrowotne, społeczne, emocjonalne, opiekuńcze, edukacyjne itp.) wymagające kompleksowej pomocy i braki wysoko wykwalifikowanej kadry, brak dostępności do opieki psychiatrycznej i terapeutycznej;
- brak regulacji sytuacji prawnej dzieci, długie terminy rozpraw i długoterminowy pobyt w pieczy;
- w okresie dorastania: narkotyki, środki psychoaktywne, zachowania agresywne, autoagresja, ucieczki, zaniżona samoocena, kłamstwa, samookaleczenia, demoralizacja i negatywny wpływ na pozostałe dzieci.

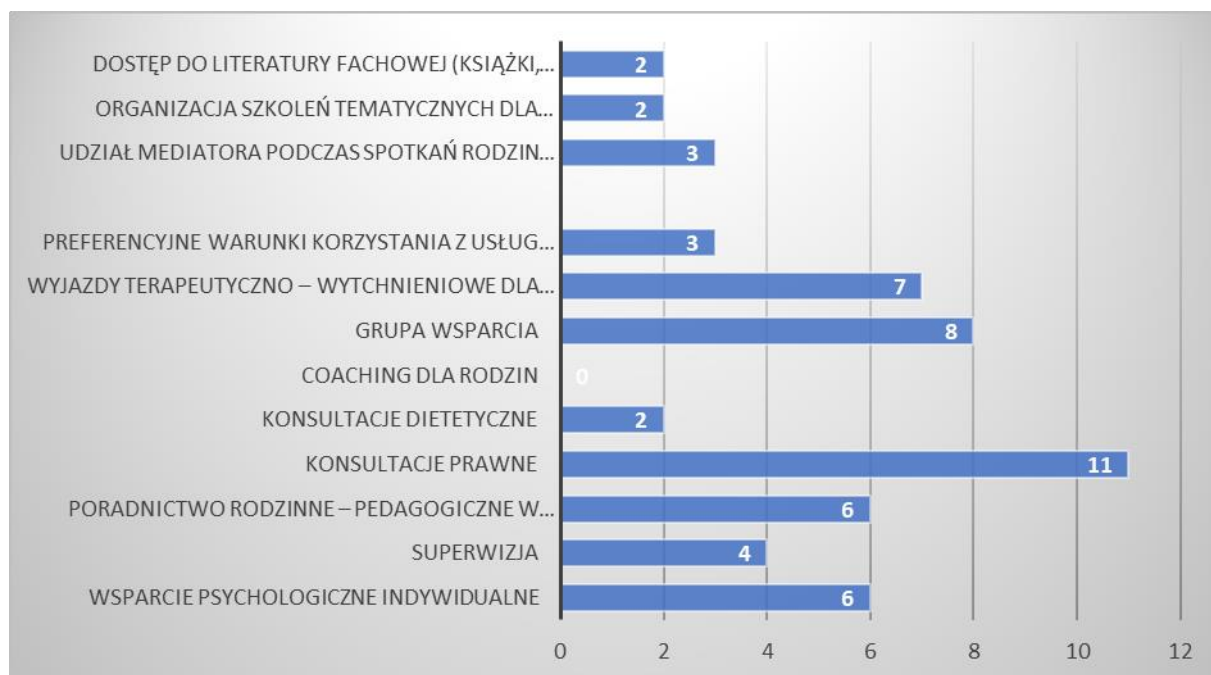
Oczekiwane formy pomocy przez RZ/RDD

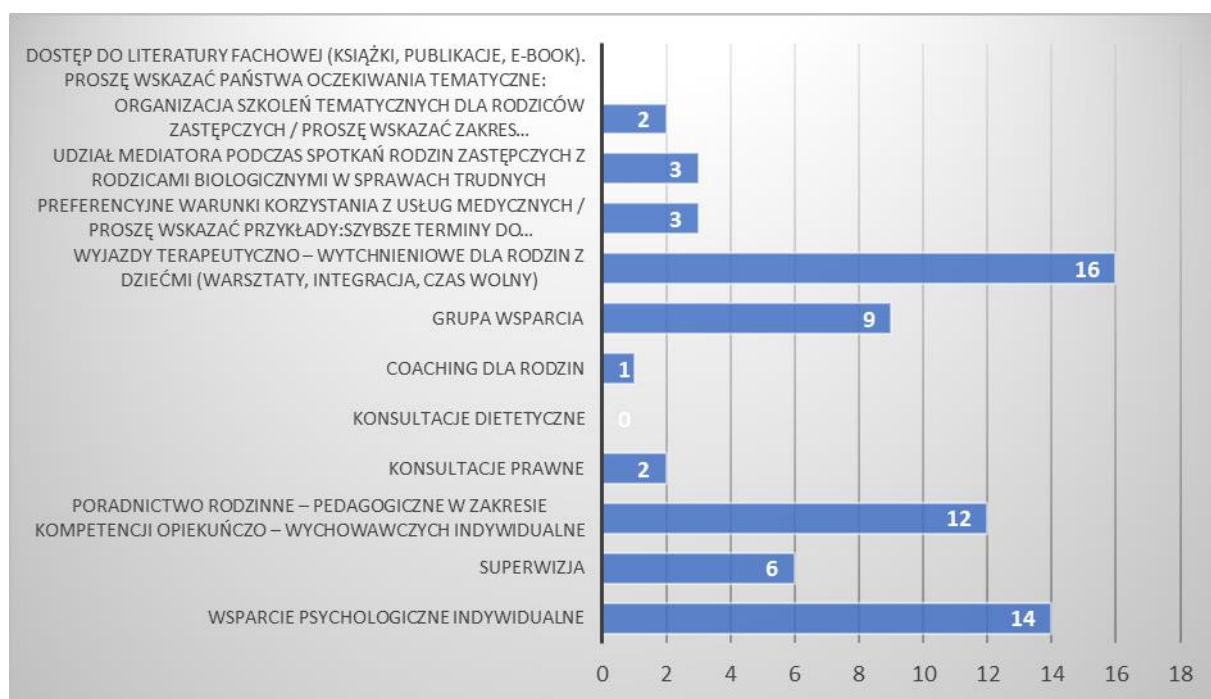
Oczekiwane formy pomocy – wskazania pracowników POW/ORPZ

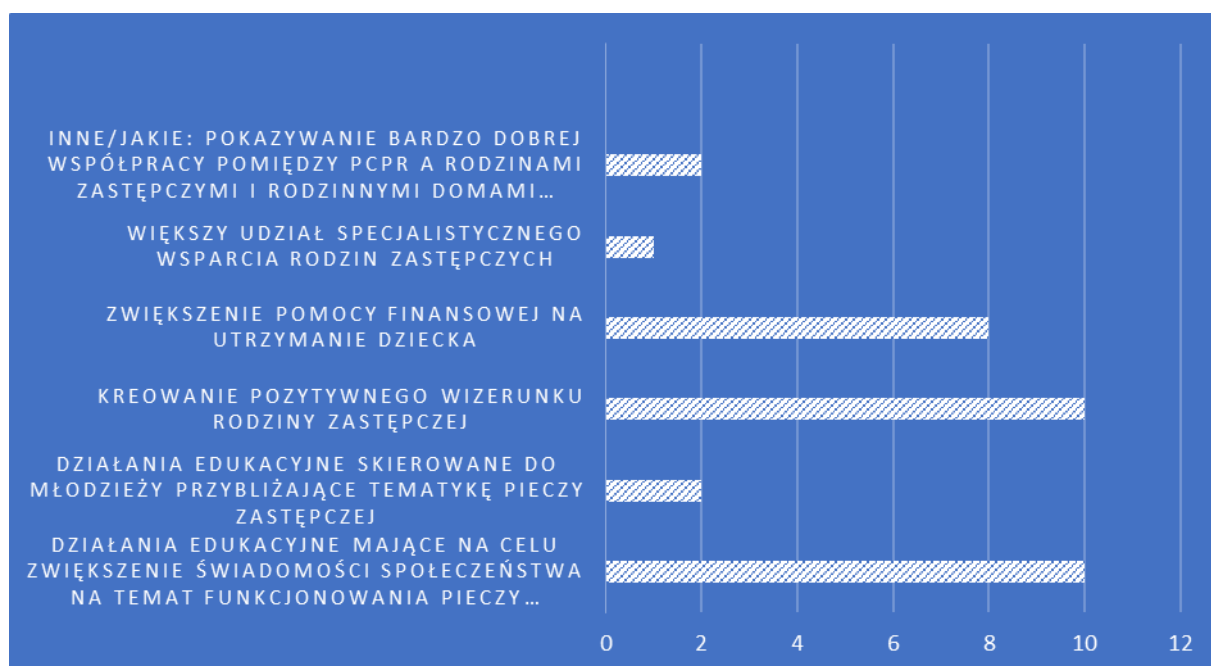
Które z wymienionych działań wsparłoby tworzenie nowych form pieczy – wskazania RZ i RDD

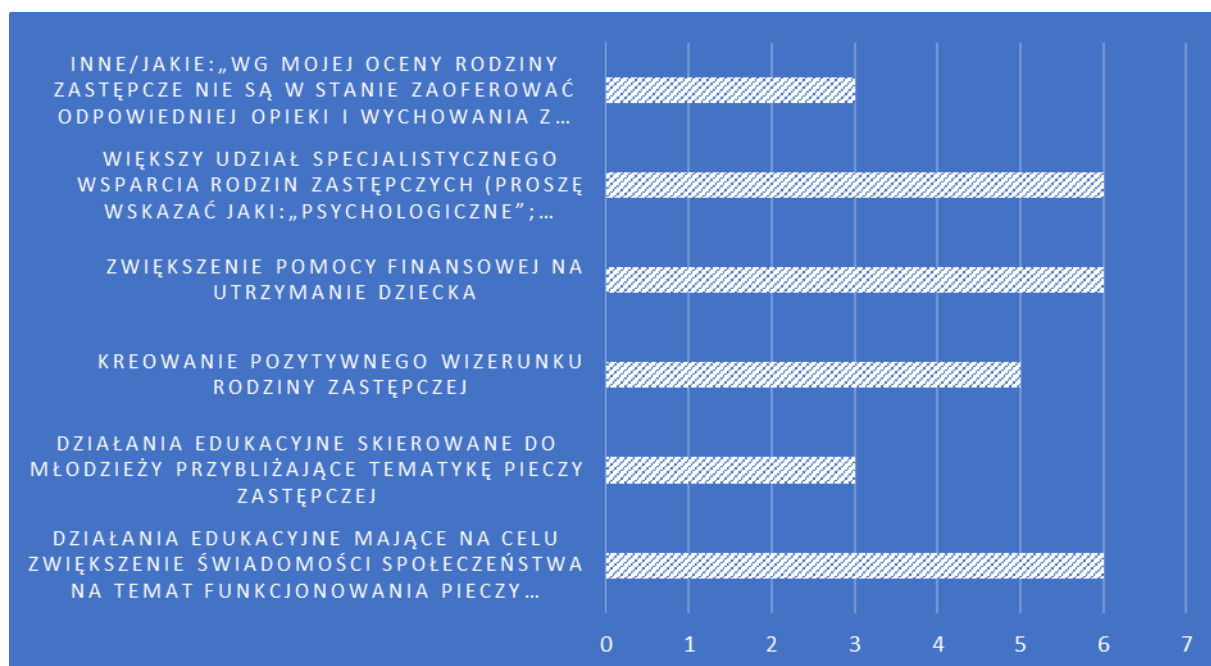
Które z wymienionych działań wsparłoby tworzenie nowych form pieczy – wskazania pracowników POW/ORPZ

Jakie działania przyczyniłyby się do zwiększenia liczby rodzin zastępczych zawodowych/niezawodowych/rdd – wskazania RZ i RDD

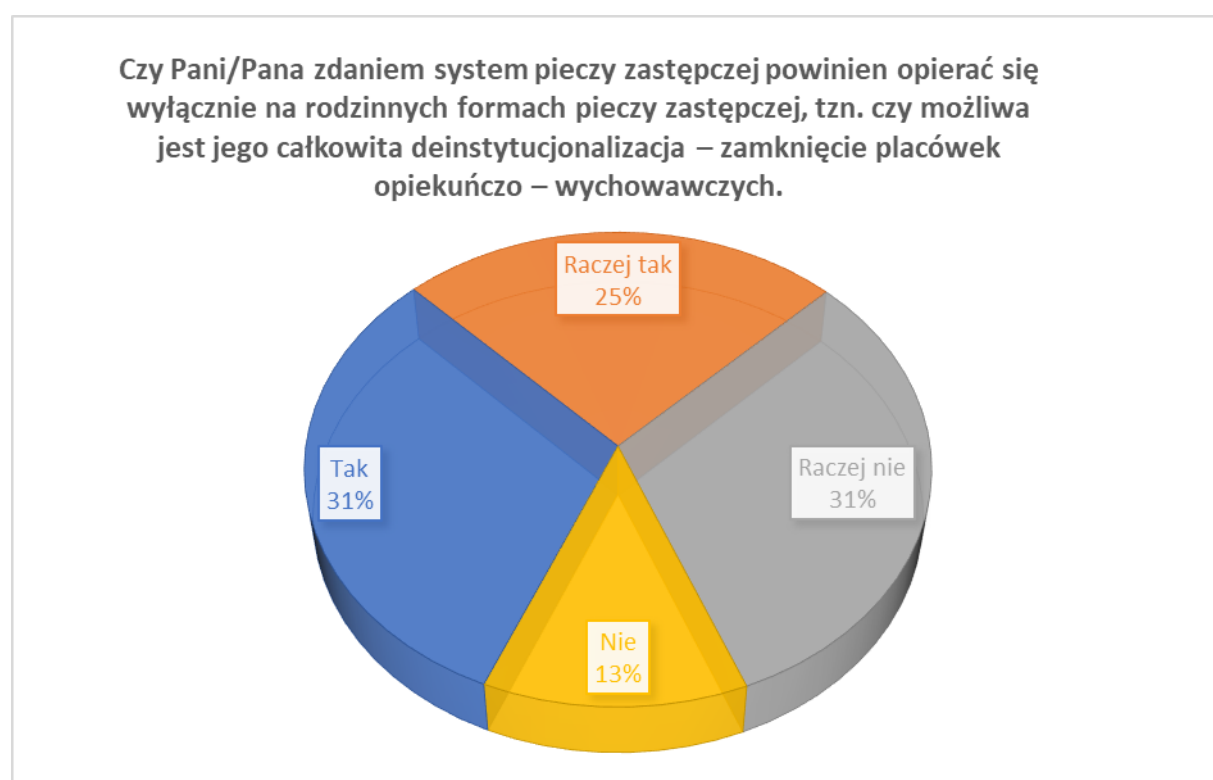
Jakie działania przyczyniłyby się do zwiększenia liczby rodzin zastępczych zawodowych/niezawodowych/rdd – wskazania pracowników POW/ORPZ

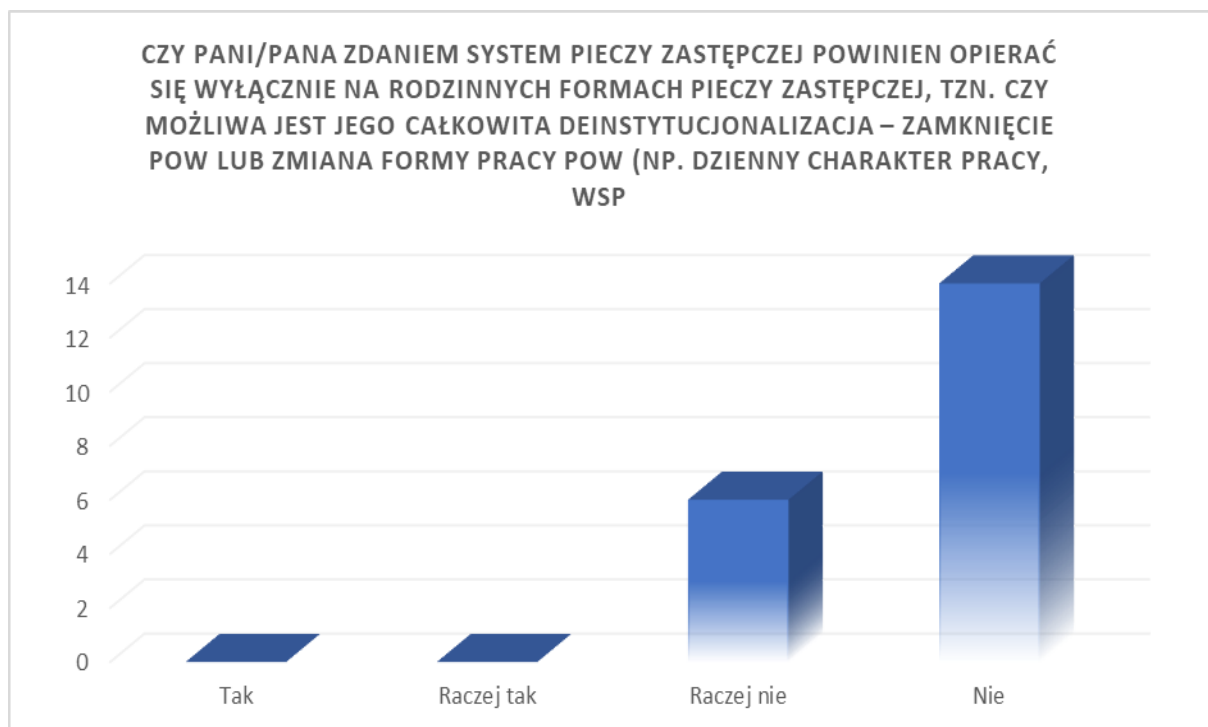
Postawione pytanie:

Czy Pani/Pana zdaniem system pieczy zastępczej powinien opierać się wyłącznie na rodzinnych formach pieczy zastępczej, tzn. czy możliwa jest jego całkowita deinstytucjonalizacja – zamknięcie POW lub zmiana formy pracy POW (np. dzienny charakter pracy, wspierające RZ/RDD)

Pytanie o deinstytucjonalizację systemu pieczy – wskazania RZ/RDD

Pytanie o deinstytucjonalizację systemu pieczy – wskazania pracowników POW/ORPZ

Pytanie o deinstytucjonalizację systemu pieczy – z uzasadnienia respondentów

Pracownicy POW/ORPZ w ogóle nie dopuszczają zmiany jaką niesie likwidacja instytucjonalnej pieczy zastępczej. W uzasadnieniach czytamy:

„Brak rodzin zastępczych, zamknięcie POW skutkowałoby przepełnieniem rodzin zastępczych na niekorzyść dzieci, POW dysponują wiedzą i zapleczem do prowadzenia odpowiedniej formy pieczy zastępczej”.

„Zbyt duża liczba dzieci do umieszczenia, zbyt mała liczba kandydatów na RZ, zbyt długotrwałe pobyty w pieczy zastępczej”.

„Nie wszystkie dzieci mogą zostać umieszczone w RZ, z uwagi np. na wiek, czy problemy op-wych, demoralizację”.

„Uważam, że umieszczanie dzieci wyłącznie w RZ lub w RDD spowodowałoby efekt „upychania dzieci”, co wyklucza automatycznie indywidualne podejście do dziecka, rodzinną atmosferę, a RZ stałaby się identyczną formą pomocy dzieciom jak obecnie placówki opieki wych.:.

„Niewystarczająca liczba rodzin zastępczych, aby zaspokoić aktualne potrzeby, brak kandydatów na RZ, duża ilość postanowień sądu dot. umieszczeń dzieci w pieczy zastępczej oraz ciągły brak miejsc zarówno w RZ jak i POW”.

„Rodzinna piecza zastępcza nie jest w stanie zabezpieczyć wszystkich potrzebujących opieki dzieci i młodzieży. Dzieci starsze, młodzież, które doświadczyły traum, które borykają się z różnego rodzaju utrwalonymi zaburzeniami, potrzebują wielospecjalistycznej, codziennej pomocy. Wykwalifikowana kadra wychowawczo – terapeutyczna, opracowując indywidualne programy terapeutyczne, wspiera podopiecznych w procesie zmian, coraz lepszego radzenia sobie z trudnymi doświadczeniami z przeszłości, uczy odkrywania i korzystania z zasobów własnych (praca nad samooceną) oraz budowania konstruktywnej sieci wsparcia. Fachowa pomoc oferowana podopiecznym w Placówkach Opiekuńczo – Wychowawczych, nie może być pomijana, ponieważ często staje się ona mostem łączącym przyszłość-dobre, przynoszące spełnienie życie i przeszłość – patologiczne „gniazdo”, z którego wyszło dziecko/nastolatek”.

Z kolei rodziny zastępcze i prowadzący rodzinne domy dziecka nie są już tak zgodni, ponad 56 % widzi możliwość całkowitej DI.

Uzasadnienie dla odpowiedzi tak/raczej tak:

„Rodzina zastępcza daje większe poczucie bezpieczeństwa dziecka”.

„Rodzina zastępcza daje zwiększone poczucie bezpieczeństwa z uwagi na to, że nie ma zmiany personelu”.

„Dziecko powinno być w rodzinie aby budować więzi”.

„Niestety przy tak dużej liczbie dzieci potrzebujących pomocy niemożliwe jest zlikwidowanie domów dziecka, ale system powinien robić więcej by powstawały nowe rodziny zastępcze”.
(pomimo wskazania tak)

„My jako rodzina zastępcza dajemy dzieciom dom który daje im lepszy start w życiu”.

Jednak pozostałe 44% , które wskazało nie/raczej nie, co uzasadniało:

Trudności dzieci w pieczy są czasami niemożliwe do terapii w domu – rodzina bez wsparcia nie będzie w stanie poradzić sobie z konsekwencjami, gdyby system pomocy był tak wydajny jak za granicą (Niemcy, Holandia) i nie byłoby takiego „przeładowania” dziećmi rodzin wtedy deinstytucjonalizacja byłaby bardziej realna.

W trudnych i bardzo trudnych przypadkach konieczne jest odciążenie rodzin zastępczych poprzez umieszczenie dziecka w ośrodku specjalistycznym – trzeba pamiętać, że rodzice zastępczy także mają dzieci i przy zbyt dużym obciążeniu te rodziny nie wytrzymują presji. Wtedy albo rodzina zastępcza się rozleci, albo trzeba będzie zrezygnować z pełnienia obowiązków RZ. Szczególnie gdy w rodzinie jest więcej dzieci niepełnosprawnych.

Trudności niektórych dzieci w funkcjonowaniu w rodzinie, np. nastolatkowie (niektórzy). Starszym dzieciom trudno odnaleźć się w życiu rodzinnym. Nie wszystkie dzieci – nastolatkowie – będą potrafili odnaleźć się w obcej rodzinie. Niektóre dzieci lepiej funkcjonują w placówkach opiekuńczo – wychowawczych. Cześć dzieci nie będzie dobrze funkcjonować w pieczy rodzinnej.

7.2. Analiza wyników badań

Pomimo, wydawałoby się, bardzo rozbudowanego systemu wsparcia rodzinnej pieczy w powiecie, m.in.: szeroki dostęp do różnych specjalistów (psycholog, pedagog, prawnik, logopeda) i form terapii, możliwości korzystania z tych usług w domu (superwizor, psycholog), organizowania form wytchnienia, szerokiego wachlarza szkoleń, regularnych spotkań grupy wsparcia, w badaniach wybrzmiały oczekiwania dotyczące specjalistycznego wsparcia, ze szczególnym naciskiem na poradnictwo psychologiczne i superwizję.

Zdaniem rodzin, wsparcie prawnika, grupa wsparcia i wyjazdy wytchnieniowe najbardziej wsparłyby funkcjonowanie rodzin, z kolei zdaniem pracowników POW i ORPZ to czas na wytchnienie dla rodzin, wsparcie psychologa i poradnictwo rodzinne. Rodziny oczekują szybkiej i profesjonalnej pomocy z zewnątrz. Ponadto pracownicy wskazali „nową” formę wsparcia: mieszkania dla kandydatów i ich opłacanie w okresie oczekiwania na dziecko.

Zarówno rodziny jak i pracownicy obszernie wymienili aktualne problemy z jakimi borykają się na co dzień, zazwyczaj odpowiadają one wprost oczekiwaniom. Jako problem wybrzmiały: „brak regulacji sytuacji prawnej dzieci”, co prowadzi do długoterminowych pobyków w pieczy a wówczas „kontaktów z rodziną biologiczną i problemów emocjonalnych dzieci po spotkaniach z rodzicami”. Podkreślono stan dzieci umieszczanych w pieczy, tj. „zaniedbania (zdrowotne, społeczne, emocjonalne, opiekuńcze, edukacyjne itp.), wymagające kompleksowej pomocy i braki wysoko wykwalifikowanej kadry, brak dostępności do opieki psychiatrycznej i terapeutycznej” oraz te bieżące w okresie dorastania podopiecznych: „narkotyki, środki psychoaktywne, zachowania agresywne, autoagresja, ucieczki, zaniżona samoocena, kłamstwa, samookaleczenia, demoralizacja i negatywny wpływ na pozostałe dzieci”.

Spojrzenie pracowników i rodzin na obecną sytuację w systemie pieczy wskazuje wprost, że żadna ze stron nie widzi/nie dopuszcza w najbliższym czasie radykalnych zmian w postaci likwidacji POW. Przejmowanie roli wspierającej pieczę rodzinną lub form pobyków

dziennych dla wychowanków jakby w ogóle nie była brana pod uwagę. Respondenci wskazywali wprost na przeciążenie systemu, wynikające z tego zagrożenia. Nie poszukując rozwiązań część respondentów z góry założyła, że system nie może funkcjonować bez form instytucjonalnej pieczy zastępczej. Jedynie rodziny dostrzegały pozytywny wpływ wychowywania dziecka w rodzinie. Jednakże wypowiedzi opierały się na ocenie stanu teraźniejszego, w którym piecza instytucjonalna niejednokrotnie jest formą ostateczną i docelową dla dzieci, tzw. starszych powyżej 10 roku życia.

Pomimo prośby o wskazywanie 3 najistotniejszych działań, często wszystkie były określane jako istotne i ważne. Dla rodzin najbardziej wspierające dla ich funkcjonowania to: konsultacje prawne, grupa wsparcia i wyjazdy terapeutyczno – wychowawcze dla rodzin z dziećmi (warsztaty, integracja, czas wolny). Na podobnym poziomie rodziny wskazały: wsparcie psychologiczne indywidualne i poradnictwo rodzinne indywidualne – pedagogiczne w zakresie kompetencji opiekuńczo – wychowawczych.

Pracownicy POW i ORPZ oceniając działania, które mogłyby wesprzeć tworzenie nowych form rodzinnej pieczy i funkcjonowanie istniejących rodzin zastępczych wskazali jako pierwsze: wyjazdy terapeutyczno – wychowawcze, dalej wsparcie psychologiczne indywidualne, jako trzecie poradnictwo rodzinne – pedagogiczne.

Na pytanie dotyczące działań, które zdaniem respondentów przyczyniłyby się do zwiększenia liczby rodzin zastępczych zawodowych/niezawodowych/rdd, istniejące rodziny wskazały: działania edukacyjne mające na celu zwiększenie świadomości społeczeństwa na temat funkcjonowania pieczy zastępczej i kreowanie pozytywnego wizerunku rodziny zastępczej. Ponadto zwiększenie pomocy finansowej. W odpowiedziach pracowników POW i ORPZ dołożono jeszcze większy udział specjalistycznego wsparcia rodzin na podobnym poziomie do wyżej wskazywanych działań.

Największe różnice w udzielanych odpowiedziach zauważalne były przy pytaniu o możliwą całkowitą deinstytucjonalizację lokalnego systemu pieczy zastępczej – zamknięcie placówek opiekuńczo - wychowawczych lub zmiana formy pracy placówek (np. dzienny charakter, wspieranie systemu rodzinnej pieczy).

Jedynie wg opinii rodzin możliwa jest zmiana systemu, który opierałby się wyłącznie na rodzinnych formach pieczy zastępczej. 56,25% wskazało tak/raczej tak, a 43,75% raczej nie/nie. Pracownicy POW i ORPZ zgodnie wskazywali i uzasadniali nie /raczej nie. Z czego 70% zdecydowanie nie.

7.3. Wnioski z przeprowadzonych badań

Przeprowadzone badanie potwierdziło, że wskazywane działania, często już prowadzone w powiecie, są przez rodziny oczekiwane, ale winny mieć szerszy zakres. Spojrzenie na temat wsparcia, określenie problemów i oczekiwań było bardzo zbliżone przy ocenie zarówno rodzin jak i pracowników systemu. Powtarzały się wskazania na działania wspierające, głównie specjalistyczne indywidualne wsparcie, propozycje działań o charakterze wytnieniowym. Powołanie w 2016r. przy PCPR Centrum Wsparcia Rodziny (CWR) z szerokim wachlarzem wsparcia specjalistycznego dostosowywanego do zgłaszanych potrzeb, prowadzenie grupy wsparcia od 2007r., organizowanie regularnych szkoleń, spotkań i konferencji stanowi odpowiedź na oczekiwania rodzin. Niestety, skala problemów dzieci umieszczanych w pieczy zastępczej, ich zaniedbań i potrzeb pokazuje, że każda forma wsparcia powinna być jeszcze bardziej zindywidualizowana a najlepiej realizowana w miejscu zamieszkania. Obecnie nie wszystkie formy pomocy są dostępne zawsze i natychmiast, a tym bardziej w środowisku rodziny.

Powołanie Centrum Wsparcia Rodziny miało stanowić wsparcie dla rodzin zastępczych, wychowanków, ale również dla rodzin naturalnych borykających się z problemami opiekuńczo – wychowawczymi. Nie uchroniło jednak od kolejnych umieszczeń i na bieżąco, poprzez koordynatorów rodzinnej pieczy (4) lub Stowarzyszenie Rodzin Zastępczych i Adopcyjnych, zgłaszania kolejnych potrzeb.

Pozytywną stroną samego badania jest jednak fakt, że kierunki działań rozwoju systemu pieczy określone w powiecie są trafne i oczekiwane. Od 2024 r. wprowadzane zostaną kolejne formy poradnictwa specjalistycznego. Rodziny coraz chętniej korzystają z superwizji, ilość godzin oferowanego wsparcia będzie zwiększona. Konkursowe granty dla organizacji pozarządowych są w pełni wykorzystywane, głównie na profesjonalizację i doszkalanie rodzin.

Mając na uwadze opisane problemy nastoletnich wychowanków w pieczy zostaną dołożone nowe programy warsztatów i spotkań dla młodzieży, w tym ukierunkowane na ich usamodzielnianie się.

Negatywna ocena możliwości funkcjonowania systemu pieczy zastępczej bez placówek nie stanowi zaskoczenia, po uwzględnieniu aktualnego stanu w powiecie, województwie, czy w kraju, system ten musi być uzupełniany każdą z możliwych form, dostosowywaną do potrzeb małoletnich.

Dzisiaj mamy sytuację, kiedy trudnością jest samo zabezpieczenie małoletniego poza rodziną biologiczną, co dzieje się zwykle w trybie interwencyjnym, z asystą wszystkich lokalnych służb i przy udziale licznego rodzeństwa. Pochyliliśmy się nad bieżącymi problemami rodzin, w ich opinie wsłuchujemy się od lat, jednak ilość i skala problemów jest coraz większa.

Wszyscy respondenci wysoko oceniali współpracę na poziomie lokalnym, co nie zmienia stanu, że powinno być sprawniej i szybciej, szczególnie jeśli chodzi o służbę zdrowia i postępowania w sądach rodzinnych.

Do rozwiązania pozostaje wiele innych problemów systemu pieczy, tu nie wskazanych wprost takich jak: pomyślnie usamodzielnianie wychowanków, zabezpieczenie dorosłych niepełnosprawnych wychowanków, konieczność profesjonalizacji rodzicielstwa zastępczego oraz jego finansowanie odpowiadające skali powierzanych zadań.

Sprecyzowane zostały jedynie problemy bieżące i oczekiwania, ale także wyobrażenie respondentów na temat tego, co system powinien oferować, przynajmniej na poziomie lokalnym.

Pokładamy nadzieję w rozpoczętej publicznej dyskusji, za sprawą ogólnopolskich badań pieczy zastępczej, o procesie profesjonalizacji opiekunów zastępczych, która wyobrażana jest jako ciągłe podnoszenie kompetencji poprzez szkolenia i warsztaty w celu nabycia specjalistycznej wiedzy. Badanie w naszym powiecie rodzin zawodowych potwierdza ich gotowość, jednakże za tym powinny iść atrybuty zawodu, takie jak umowa o pracę, wyższe wynagrodzenie czy realny urlop. A to już wymaga wyższych środków dostępnych w systemie (nie tylko samorządowych) oraz kolejnych zmian legislacyjnych.

Wszyscy byli również zgodni co do kreowania pozytywnego wizerunku rodzin zastępczych. Rozpoczęła się kolejna ogólnopolska kampania społeczna pn. „Już jesteś” (www.rodziczastepczy.pl), która ma pomóc w pozytywnym odbiorze i rozprawić się ze stereotypami. Na tej bazie jako samorząd powiatowy możemy prowadzić efektywniejsze działania w celu pozyskania kandydatów na rodziców zastępczych.

Mamy więc do spełnienia, nie tylko lokalnie, jeszcze wiele warunków aby system działał tak jak się tego oczekuje, aby napływali regularnie chętni do tworzenia nowych rodzinnych form pieczy, abyśmy byli gotowi merytorycznie i finansowo na bieżące rozwiązywanie problemów i wyzwań, które niesie za sobą konieczność przebywania, najlepiej krótkookresowego, małoletniego poza środowiskiem jego naturalnej rodziny. Oby był to system oparty na współdziałaniu i komplementarności wspierania rodziny i pieczy zastępczej, głównie rodzinnej.

8.Cele programu

Biorąc pod uwagę obecne zasoby powiatu (system pieczy zastępczej) i poszczególnych gmin (system wsparcia rodziny naturalnej) poniżej uwzględniono cele dotyczące rozwoju rodzinnej pieczy zastępczej.

Cel główny:

Promocja, rozwój i wsparcie rodzinnej pieczy zastępczej na terenie powiatu chełmińskiego.

Cele szczegółowe:

1. Promocja, nabór i szkolenie kandydatów na rodziców zastępczych w powiecie chełmińskim.
2. Rozwój rodzinnej pieczy zastępczej poprzez działania wspomagające i wspierające rodziny zastępcze powiatu chełmińskiego.
3. Stworzenie systemu pomocy usamodzielnianym wychowankom opuszczającym pieczę zastępczą.
4. Umożliwienie powrotu dziecka umieszczonego w pieczy zastępczej do środowiska rodziny naturalnej.
5. Ograniczanie liczby dzieci w instytucjonalnej pieczy zastępczej w powiecie chełmińskim.

9.Harmonogram działań na lata 2024-2026

– załącznik nr 1 do programu

10.Konsultacje społeczne

Program konsultowano z pracownikami socjalnymi, koordynatorami rodzinnej pieczy zastępczej, placówkami opiekuńczo – wychowawczymi, Stowarzyszeniem Rodzin Zastępczych i Adopcyjnych „Chełmno Dzieciom”, Zespołem Kuratorskiej Służby Sądowej oraz ośrodkami pomocy społecznej Powiatu Chełmińskiego w okresie: styczeń - luty 2024r.

11.Limit rodzin zastępczych zawodowych i rodzinnych domu dziecka

Określenie stanu ilościowego zgodnie z art.180 pkt 1 w związku z art. 56 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej - *załącznik nr 2 do programu*

12.Monitoring i zakończenie

Za realizację Programu odpowiada Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Chełmnie, w szczególności zespół do spraw pieczy zastępczej.

Centrum przedkłada Zarządowi Powiatu w Chełmnie zestawienie potrzeb w zakresie systemu pieczy zastępczej wraz ze złożonym projektem budżetu.

Organizator rodzinnej pieczy zastępczej w przedstawiając Staroście Chełmińskiemu i Radzie Powiatu coroczne sprawozdanie z efektów pracy uwzględnia wskaźniki realizacji określone w niniejszym Programie, w harmonogramie działań, po zakończeniu każdego roku kalendarzowego.

W zakresie wymienionych działań Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Chełmnie będzie samodzielnie lub w projektach partnerskich czynić starania o pozyskanie środków zewnętrznych na realizację niniejszego Programu.

13.Bibliografia

1. Rodziny zastępcze – problematyka prawna M.Andrzejewski P.Gąsiorek P.Ławrynowicz M.Synoradzka Toruń 2006
2. Diagnoza rodzin zastępczych w obliczu dylematów współczesności M.Ruszkowska CRZS Warszawa 2023
3. Deinstytucjonalizacja w polityce społecznej- szanse i zagrożenia redakcja naukowa M.Grewiński J.Lizut Uczelnia Korczaka MRiPS Warszawa 2021
4. Meandry upowszechniania koncepcji aktywnej polityki społecznej w Polsce. A.Karwacki, M.Rymsza Warszawa 2011 WSP TWP
5. Proces profesjonalizacji opiekunów zastępczych w Polsce. Główni aktorzy i zasoby Agata Skalec Ruczyńska Warszawa 2023 Difin